

BALATON

A BALATONI
SZÖVETSÉG
HIVATALOS
ÉRTESÍTŐJE

TARTALOM: Balatoni Élelmező Szövetkezet. — Balatonfüredről s annak téli jelentőségéről. — A liszt. — Mit írtak a Balatonról? — A Balaton körül. — Hivatalos értesítések. — Hirdetések.

Balatoni Élelmező Szövetkezet.

A BALATONI Szövetség közgyűlési határozat folytán, szövetkezeti alapon, élelmiszerközpontot szervez. Az üzem központja Siófokon, a Balaton legforgalmasabb helyén lesz, de mindenütt fiókintézmények létesülnek, a hol a vál-

dezkedni. Kívánatos tehát, hogy mindenki, a kit bármely erkölcsi vagy anyagi érdek köt a Balatonhoz, részese legyen annak a szervezkedésnek, a mit az élelmiszerrel való ellátás megjobbítása érdekében megindítottunk. Minél tömegesebben sorakoznak körénk azok, a kiknek a balatoni ellátás ellen ezideig kifogásuk volt,

Keszthely: Partrészlet. — Vajda Lászlóné felvétele.

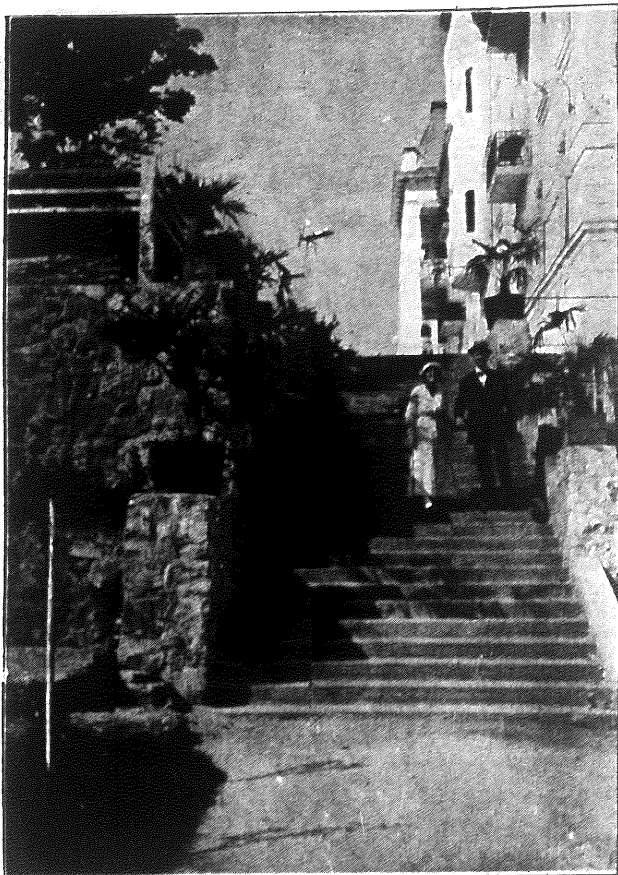
lalkozás iránt az érdeklődés a kellő alakban és formában megnyilvánul. Évek óta hangoztatott hiányon igyekszik ezzel a szövetség segíteni. Fürdőink élelmezése ugyanis mindezideig ki volt szolgáltatva az ötletszerű vállalkozásoknak. Hiányzott az a rendszeres beállítású nagyüzem, a mely nélkül a Balaton tökéletes ellátása ma már el sem képzelhető.

Ma a nagyüzemek idejét éljük! Csak ezen az alapon lehet a kérdést igen jól beállítani, mert így minden szükségesre kellően be tudunk ren-

annál könnyebben és tökéletesebben tudjuk megoldani azokat a fontos feladatokat, a melyek előttünk állanak.

A szövetkezeti intézmény működésének kereit részletesebben ezúttal nem vázoljuk. Ám annyit jelezhetünk, hogy a szövetkezet minden háztartási cikket árusítani fog, a legjobb minőségben és a lehető legkisebb egységáron. A szövetkezeti alapszabályok ugyanis kizárják a nyereszkes törekvéseket.

A szövetkezet csak tagok részére fog árusí-

Balatonfüred: Feljárt a szanatoriumhoz. — Krämer Elza felv.

tani. Vagyis csak az lesz jogosított a szövetkezet nyújtotta előnyöket igénybe venni, a ki a szövetkezetbe való belépéssel az intézményt segít megalapozni. A szövetkezet a Hangya szövetkezeti központ kötelékében alakul meg, a mely különös gonddal és szeretettel fog arra törekedni, hogy a Balaton ételmezerellátó intézménye kiváló virágzásnak és fejlődésnek induljon. Az új intézmény élvezi mindazokat a becses előnyöket, a miket az országos szövetkezet nagy szakértelménél és óriási összeköttetéseinél fogva nyújthat.

A szövetkezeti tagok többféle formában vehetik igénybe az ételmező központot. A hol eléggé erőteljes mozgalmat tapasztalunk az új balatoni intézmény megerősítése érdekében, ott fiókiintézmények lesznek. A hol nem tapasztalható ekkora érdeklődés, ott a közös bevásárlás eszméje szerencsés formában érvényesülhet. A balatoni körtelefonintézmény is annyira fejlett és kiterjedt ma már, hogy a Balaton minden pontjáról könnyen és gyorsan válthatunk beszélgetést. A nagy idényben sűrűn járnak a hajók, sűrűbb a postaközlekedés és nagyon kevés költséggel a távolabb lakó, magában álló, szövetkezeti tag is beszerezheti mindennemű szükségletét kifogástalan árban és minőségben.

A szövetkezeti üzletrész csak 25 koronában van megállapítva, hogy a kevésbé tehetősek is részesei lehessenek a fontos intézménynek. Az

üzemet a tavaszon már megindítani szeretnénk, kérjük ezért, hogy a kik a szövetkezet áldásaiban részesedni kívánnak, jelentkezésüket mielőbb szövetségünkhöz juttatni sziveskedjenek.

A mennyiben nagyobbarányú érdeklődés tapasztalható, tervbe van véve nagyobb szerű hűtő-készülék beállítása is, hogy a gyorsan romlani szerető ételmezereket is tömegesebben lehessen raktáron tartani.

A folyton panasz tárgyát képező drágaság legbiztosabb ellenszere a fogyasztók egyöntetű és céltudatos szervezkedése. Őszintén reméljük, hogy a Balatoni Ételmező Szövetkezet hasznát minden érdekelt felismeri és sietni fog szeretettel mellé sorakozni.

Balatonfüredről s annak téli jelentőségéről.

SZIGORÚ következetességgel július elsejével minden évben megismétlődik az a lázas sietség, hogy fürdőre juthassunk, mert akkor kezdődik az iskolai szünidő.

Benépesülnek ekkor úgy-ahogy Magyarország fürdőhelyei s különösen itt a Balaton mentén, mintha fellendülő fürdőélettel is találkozni, hisz a szomszédok fogadására sokszor megtelnek a hajó- és vasútállomások.

Látszólag csupa boldogság, öröm és élvezet, amit az ember lát, de mikor az első üdvözlések örömteli hurrá-kiáltásain túlestek, megindul a panaszok árja. A lakás, az ellátás, a cselédügy, a kedvezőtlen idő, a helytelen diagnózis, a mely őt ide- vagy oda-küldte, a kultúra hiánya, a rossz közlekedés, a higiénia követelményeinek lazasága, a szórakozás hiánya és mégis a nagy kurtaxa, a hallatlan drágaság, szóval annyi hiány, annyi nélkülözés és nehézség nyomja el mázsás kő gyanánt a jókedvet, hogy szinte magunk is önfeledten, egész részvétellel kérjük, vajjon: Quis revolver nobis lapidem ab ostio monumenti?

E nyomott helyzetben a külföld jön segítségünkre! Ott minden jó s megindul az ottani állapotok rózsás ecsetelése s mivel Magyarországon még nem született meg az a fehérbe öltözött ifjú, a ki a hazai fürdőélet mizériáiról a nehéz követ elhengerítse, eltökélt szándékkal kimondják, hogy jövőre külföldre mennek nyaralni.

Szerencsére mind ez csak fenyegetés és duzzogás, mert mire a csomagolás ideje elérkezett, előkerül a józan belátás s a régi ismerősök újra kitörő örömmel üdvözlik egymást a lebilincselő Balaton partján. Külföldre ezúttal is csak azok mentek, a kik eddig sem jártak még csak tájára sem a Balatonnak.

Nagy változást szemlélhettünk ez idén a Balaton mellett. Sokan érkeztek olyanok, a kiket eddig csak a külföldi nyaraló- és üdülőhelyek láttak. Puska-portól nehéz most ott a levegő s tán vérrel fer-

tözött a források gyógyvize! Ilyen nagy eseményeknek kelle elkövetkeznie, hogy a hazai üdülotelepeken és fürdőkön a külföldet bujók is láthatók legyenek. Vizsga kíváncsiság veszi őket körül s lépten-nyomon fogy csodájuk, mert a külföld bálmulóitól ilyen szavakat hallanak: «Mélyen sajnáljuk, hogy eddig a külföldre jártunk, de nem hittük, hogy itthon ennyi jóban, kényelemben lehessen részünk. Most azonban megfogadjuk, hogy ezentúl itthon nyaralunk».

Egy csapásra elül a duzzogás és elégedetlenség s talán ezért van, hogy ily kevés panaszt még sohasem jegyzett be a fürdőigazgatóság, mint az 1915-ik esztendő fürdőévjádján, ha csak nem azt, hogy nem volt elég hely Balatonfüreden. Igen, mert a nem elég korán jelentkező régi fürdővendégeket és a gyógyulást kereső betegeket kiszorították az új, eddig soha nem látott fürdővendégek.

A fürdő zsufoltságát tekintve, ezt első pillanatra örömteljes tényként regisztráljuk, de nem szerezhett megnyugvást. Első szemléletre látjuk, hogy a nem törzsökös vendégek 25%-a kora tavaszszal, 10%-a pedig késő őszszel külföldön szokott üdülni, szórakozni, tehát ezúttal csak a kényszer hozta őket a

vakációs hónapokban a Balaton mellé, gondolván, hogy ide más évszakban jönni lehetetlen. Ezzel pedig az a helytelen és egészségtelen helyzet, hogy fürdőre csak a vakációs, forró hónapokban menjünk, még fokozódott, kárára az eddig is itt nyaraló közönség kényelmének és ellátásának, nem is szólva arról, hogy a valóban gyógyulást kereső betegek a nagy tolongás, a lüktető, lármás élet mennyire terhére van. Sajnos, betegségek a vakációs hónapokon kívül is gyötrik az embert s a betegség gyógyítása nem csak július elsejével válik esedékessé, sőt helytelenül cselekszik, a ki betegségét gyógyítását halogatja.

Vitathatatlan, hogy teljes társadalmi berendezettségünk a forró kánikulai hónapokat jelölik ki a fürdőzés céljaira s ezek gyötrő melege elől a nagyvárosok lakóinak menekülniök kell, de azt hiszem, hogy az ez idei folyton tartó borongós esős őszi napok elől is szívesen menekültek volna akárhányan, ha azt tudják, hogy nemcsak Itália kék eget ad menedéket a lehangolt kedélynek.

Ebben rejlik Balatonfüred varázsa, mert úgy a korai tavaszi hónapokban, mint a késő, hűvösebb őszi hónapokban egyenletes, enyhe éghajlata tel-

Balatonfüred: A szanatórium előtt. (A képen látható balról jobbra: Kenessey Béla dr. ref. püspök, Hosszu Vazul dr. szamosújvári gör. kath. püspök, Schmidt Ferencz dr. főorvos, Dániel Ernő báró, v. b. t. t., Kirchner Hermanné, Schmidt Ferenczné dr.-né, Kacsokovics Kálmánné, Kirchner Herman cs. és kir. altábornagy, a Hadsegélyző Hivatal vezetője, Kenessey Béla dr. segédorvos, Strimbu Gergely theologiai tanár, püspöki titkár.) — Kelndorfer Oszkár felvétele.

jesen helyettesíti az annyira felkapott tengeri fürdőket. Balatonfüred éghajlatának ezen kiváltságát az északról védőként körülvevő, erdőkoszorúzza hegyek, délről a Balaton óriási víztükrének a szélsőségeket kiegyenlítő, szabályozóereje biztosítja, a mit nem egy nyilatkozat erősít meg azok részéről, a kik eddig az Adrián töltötték ez évszakokat.

Sokszor hallottunk téli sportéletről. Miért nincs az a Balatonon? A felelet egyszerű. Mert itt nincs tél, vagy csak nagyon ritkán, minden 15—20 évben egyszer. Ha lekönnyöröghetném az égietől, hogy december 1-én a Balaton befagyjon s egész télen át eső helyett hó essék s ez márczius 1-ig el ne olvadjon, akkor a Balatonvidék téli sportéletét a magas Tátra is megirigyelhetné. Hagyjuk ezt tehát a Tátrának, ne kívánjuk el tőle, minket egyébként is más érdekel.

Több-kevesebb szerencsével az utóbbi években gombamódra szaporodtak a minden természetes gyógyítóeszközben szükölködő szanatóriumok, jeleül, hogy a szenvedő emberiség rá van utalva ilyen menedékekre. Megvan itt a gondos ápolás, a kitünő orvosi vezetés, a betegeknek nyújtott kényelem kifogástalan, de azt hiszem, hogy a kitünő orvosi kezelés bázisán kívül más erőssége nincsen.

Fentebb vázoltuk pár szóval Balatonfüred enyhe klimáját, a mi a hidegebb évszakokban is kellemes tartózkodóhellyé avatja, de főerőssége mégis a szív-bajokban oly hatásos természetes szénsavas forrásaiban van, a mely e fürdőnek gyógyítójellegét ad és szanatóriumának is bázisa. Ennek kihasználására létesültek összes mesterséges gyógyító

tényezői, ezért épült páratlanul álló fürdőháza központi fűtéssel, villamvilágítással, lifttel ellátott, méreteiben is nagyszerű, minden modern igényeknek megfelelő nagy szállója, állandó orvosi vezetés alatt álló szanatóriuma, hogy ne csak épen a forró, vakációs hónapokban, hanem az év bármely szakában is fölkereshessék úgy az üdülni vágyók, mint a gyógyulást keresők s mintegy levezetőcsatornája legyen annak a lázas sietségnek, a mi a fürdőzés évadján július elején bekövetkezni szokott, egyszerűs mind követésreméltó példát adván a többi természetes gyógyító tényezővel rendelkező balatonparti más fürdőknek is.

És itt kezdődik Balatonfürednek, mint téli fürdőnek jelentősége. *Vaszary Ernő.*

A liszt

A BALATONI FÜRDŐK ezévi nyári élelmezése ügyében összehívott siófoki értekezleten került először felszínre és azóta bizony sok aggodalmat és gondot okozott.

Hogy a lisztellátási bajok mégegyszer meg ne ismétlődhessenek, a szövetség ügyvezető alelnöke szükségesnek találta, hogy ebben a kérdésben a választmány egybegyűljön és tanácskozást folytasson. Az elnökség kérdőíveket bocsátott ki a fürdőegyesületekhez és megkereste a balatonparti járások főszolgabiráit, hogy voltak-e szivesek intézkedni és ha igen, minő formában a fürdővendégek részére, az 1916. év nyarára, kiszolgáltató liszt megszerzése tárgyában?

Az így egybegyűlt anyagot az elnökség az igazgató-választmány október 10-iki ülése elé vitte, a mely hosszas és kimerítő tanácskozás után abban állapodott meg, hogy gabonavásárlási engedélyt kér arra a mennyiségre, a mely hiányzik a fürdők ellátásához akkor is, ha a legkisebb fürdőidényt veszszük is számításba. A szövetség a magyar királyi belügyminiszter úrhoz a következő, folyó évi október hó 10-éről kelt fölterjesztést intézte:

„A Balatoni Szövetség mai napon tartott igazgató-választmányi ülésében a legrészletesebb alapon folytatott tanácskozást a balatoni fürdők 1916. évi nyári lisztellátása tárgyában. A kérdés megvitatása során beigazolást nyert, hogy mindenütt most sem történt gondoskodás arról, hogy fürdőink lisztellátása tekintetében fennakadás ne legyen. Szövetségünkre hárul tehát a feladat, hogy ott, a hol hézagot látunk, annak betöltéséről gondoskodni igyekezzünk.

Ismeretes Nagyméltóságod előtt, hogy a Balatoni Szövetség működése nemcsak elméleti kérdéseket ölel föl, hanem gyakorlati módon is tevékenykedik a balatoni fürdők előbbremenetele érdekében. Folyó évi május hó 13-án folyt le Siófokon a balatoni fürdők élelmezése ügyében tartott nagyszabású tanácskozásunk, melyen Nagyméltóságod kiküldöttje is résztvett. A tanácskozáson megállapítást nyert, hogy a balatoni fürdők

Balatonfüred; Parkrészlet. — Kelndorfer Oszkár felv.

a liszt dolgában a lehető legroszszabbul állottak. Sürgős intézkedéseket kértünk, de kellő segítség sehonnét nem jött. Ennek tulajdonítható, hogy a balatoni fürdőidény nem a várt időben, június elején indult meg, hanem csak hat héttel később. Százazrekre, sőt milliókra tehető az az elmaradt bevétel, a mit a fenyegető liszthiány okozott.

Nem szeretnénk, ha ez az eset megismétlődne. Ép azért a legszélesebb arányú vizsgálódást folytattuk az iránt, történt-e és mily módon intézkedés, hogy a Balaton fürdői kellő mennyiségű és minőségű liszttel el legyenek látva? A mint fentebb tisztelettel hivatkoztunk reá, beigazolást nyert előttünk az, hogy jelentékeny hiányok mutatkoznak. A járási főszolgabiraktól, a fürdőegyesületektől és a fürdőigazgatóságoktól bekértük az adatokat és ezek alapján megállapíthatjuk, hogy a legközönségesebb, a legközepesebb fürdőidényt is véve alapul, mintegy kétezer métermázsával kevesebb lisztről történt gondoskodás, mint a mennyire szükség van.

A veszprém vármegyei enyingi járásbeli Siófok, Balatonvilágos, Balatonaliga, Balatonkenese fürdők lisztellátásáról a főszolgabíró gondoskodott; Balatonalmádi fürdőre nézve a veszprémi járási főszolgabíró bejelentést tett. A zala vármegyei keszthelyi járás Keszthely és Hévíz fürdővendégeire nézve a főszolgabíró intézkedett, az ugyan ezen járásban levő Gyenesdiás és Balatongyörök fürdők fürdővendégeire vonatkozóan azonban nem. Nem intézkedett a tapolczai főszolgabíró a badacsonyi, révfülöpi és szepezdi fürdővendégek lisztellátásáról. A balatonfüredi járási főszolgabíró, értesítése szerint, gondoskodott mindama szükségletekről, melyek bejelentés tárgyát képezték. A somogyvármegyei lengyeltóti és marczali járások főszolgabíróinak tájékoztató iratai a mai napig hozzánk be nem érkeztek, de más irányból jövő megnyilatkozásokból azt kell következtetnünk, hogy a fürdővendégek lisztellátásáról részletes gondoskodás nem igen történhetett. A tabi járási főszolgabíró kinyilatkoztatja, hogy a járás területén működő Somogykiliti, Zamárdi, Balatonföldvár, Szárszó fürdők lisztellátásáról hatósági gondoskodás nem történt és szerinte is legcélszerűbb lenne, ha a lisztről való gondoskodást a Balatoni Szövetség vállalna.

Az igazgató-választmány elé terjesztettük azokat az igényeket is, melyek az egyes fürdőegyesületek és fürdőigazgatóságok részéről beérkeztek. Balatonalmádi fürdőigazgatósága 600, Siófok Balatonfürdő r. t. főbérletisége 60, Szárszói fürdőegyesület 96, Balatongyöröki fürdőegyesület 45, Balatonboglári fürdőegyesület 900 métermázsa lisztigényt jelentett be.

Összevetve azokat az igényeket, a melyek hoz-

Balatonsfürdő: Üdülők a parkban. — Keldorfer Oszkár felv.

zánk megnyilvánultak és gondolva azokra a fürdőkre, a melyek lisztellátása érdekében hatósági intézkedés nem történt, legalább a hivatkozott 2000 métermázsa lisztre lesz szükség, hogy a fürdők ellátásánál zavar és kellemetlenség ne mutatkozzék.

A lisztelosztást a fürdőegyesületek megbízásunk alapján önzetlen módon teljesítenék és szövetségünk is önzetlen módon kíván az ügy szolgálatába állani.

Az itt tisztelettel kifejtettek alapján kérjük mély tisztelettel Nagyméltóságodat, kegyeskedjék a Balatoni Szövetségnek 2000 métermázsa búza és 200 métermázsa rozs vásárlására az engedélyt szívesen kiadni.

E felirat elküldése után érkezett a marczali járási főszolgabíró értesítése, melyben közölte, hogy a járásbeli balatoni fürdők fürdővendégei liszttel való ellátása tárgyában olyan értelmű intézkedés történt, hogy a községek vállalták magukra a kérdés intézését.

Október hó 20-án 71.143/1915. szám alatt a kereskedelemügyi m. kir. minisztériumból érkezett meg a felíratra a válaszirát, mely a következőképen hangzik:

«Értesítem, miszerint az a kérelme, hogy a balatoni fürdők ellátásához szükséges gabonamennyiséget közvetlen a termelőktől szerezhesse be — az Országos Gazdasági Bizottság állásfoglalásához képest — a m. kir. földművelésügyi és belügyminiszter urakkal egyetértőleg, nem találhatott teljesíthetőnek.

A gabonavásárlásra engedélyt nyert egyes törvényhatóságoknak lesz feladata tehát az említett fürdők ellátásáról gondoskodni».

Ezek alapján szövetségünk a megállapított hiányok pótlásáról nem gondoskodhatik. A vármegyei alispán urakat a helyzetről minden tekintetben tájékoztattuk, megkértük őket a legkörülményesebb módon való intézkedésre és megkértük a járási főszolgabíró urakat, hogy a megállapított hézagok ki-

töltése érdekében pótló bejelentéseket tenni sziveskedjenek. Így hisszük, hogy semmi hiba és fennakadás nem fordul elő.

A mennyiben találkoznék a Balaton fürdőiben olyan érdekltség, melynek a lisztről való gondoskodás tárgyában bármely irányban még kívánni valója lenne, kérjük ezt szövetségünkkel közölni, hogy az óhajok teljesítése iránt megfelelő módon eljárhassunk. Jól felkészülten, mindenre kiterjedő figyelemmel várjuk a következő fürdőidényt, a mely, ha az időjárás is kedvez, alkalmasint igen látogatott lesz.

Mit írtak a Balatonról?

A Magyar Balneologiai Értesítő 1915. évi júniusi (6.) számában dr. Hankó Vilmos «A háborúban szerzett betegségek gyógyítása magyar fürdőkön» czímen figyelemreméltó cikket írt, melyben a hazai fürdők szolgálatait vázolja. A balatoni fürdőkre vonatkozóan a következő részt találjuk:

«A sűrűn előforduló vérkeringési bántalmak gyógyítására a természetes szénsavas fürdők (Balatonfüred, Buziás, Borszék, Bártfa stb.) indikáltak. Balatonfüred pompás berendezésű és hatásban elsőrangú szénsavas fürdőiben eddig mintegy 700 szivbajos katona kapta vissza egészségét. Vannak betegségek (idegbaj stb.), a melyeknek gyógyulása nincsen helyhez kötve. Siófok gyógyítótevézőinek igénybevételével ez ideig több mint ezer különböző bajokban szenvedő katona szerzett gyógyulást».

A Magyar Balneologiai Értesítő 1915. évi szeptember 15-iki számában olvassuk: «Természetes, hogy mindazok, a kik az idén a tengerpartokhoz nem férhettek, fölfedezték a Balatont s annak a hullámaival erősítették idegrendszerüket, remélhetőleg épen olyan jó eredménnyel, mintha a Lidón, Riminiben vagy Gradón fürödtek volna. Különösen ki kell emelnünk azt az örvendetes körülményt, hogy

Bartók József dr. Államtitkár, v. b. t. t.

Kazy József báró Államtitkár, v. b. t. t.

a most annyira fölkapott szénsavas fürdőket is az idén sokkal többen használták Balatonfüreden, mint más években. Reméljük, hogy azok is, a kik rá vannak utalva a szénsavra, valamint azok is, kik inkább csak kedvtelésből hívei, meggyőződtek arról, hogy e miatt nem szükséges Nauheimba menni.»

A Budapesti Hírlap 1915. október 24-iki számában *Az akaratyiai ökörcsorda* czímen, ismeretlen író tollából érdekes megfigyelés jelent meg. Az író és a csorda öreg pásztora között lefolyt beszélgetést örökíti meg.

Tücskök a Balaton mellett. K. Barabás Atala ezen a czímen tárczát írt a Zala című napilap 1915. évi október 13-iki számába. A hangulatos közlemény találó vonásokkal festi a füredi partok esti csendjét, a mely óriási ellentétet képez a nagyvilágban folyó iszonyú zajjal, majd ismét rátér a jelen gondokra.

A Balaton ezévi fürdőidénye czímen Sümegi József dr. balatonfüredi fürdőorvos a Magyar Balneologiai Értesítő 1915. évi októberi (10.) számába visszaemlékezést írt, melyben találóan festi az elmúlt nyár eseményeit. Cikkének végén arra a következtetésre jut, hogy feltétlenül szükséges lesz egy nagyobb szabású központi élelmézőintézményt szervezni.

A «Fogadó» című szaklap mindig élénken érdeklődött a balatoni kérdések iránt. Szerkesztője, Flór Győző tagtársunk a közgyűléshez indítványt adott be egyes idegen szavaknak magyar kifejezésekkel való helyettesítése tárgyában. A közgyűlés az indítványt magáévá tette. Ez ügyben a hivatkozott szaklap a többek között most a következőket írja: «A Balatoni Szövetség érdemes vezetősége az ő nagy

Tény az, hogy a ürdőhelyeken piacra vitt élelmiszerek árai a rendesnél jóval magasabbra emelkedtek, a hatóságok figyelme azonban e körülményre fölhivatván, intézkedtek az árak megfelelő ellenőrzése és az élelmiszeruzsora megakadályozása iránt. Tekintve azt, hogy a balatoni fürdőkön nagyon keresett a baromfi és tojás, melyek a fürdővendégek közt nagyszámban levő gyermekeknek főtáplálékuk, a kivétel folytán igen megfogyott s ez volt oka azután a túlságos áremelkedésnek, fölterjesztést tettem a m. kir. kormányhoz az iránt, hogy az említett tápszerek kivitele a fürdőidény tartamára a balatonparti járásokban betiltható legyen. E kérelem azonban a kereskedelemügyi miniszter úrnak hozzám intézett leirata szerint az általános kereskedelmi érdekek szempontjából teljesíthető nem volt. A fürdők látogatottságát a következő kimutatás tünteti föl:

A község vagy nyaraló-telep neve	Az állandó vendégek száma	Az ideigl. vendégek száma	Az állandó és ideiglenes vendégek összes száma
Balatonberény	202	555	757
Balatonkeresztúr	88	814	902
Fonyód	301	800	1101
Balatonboglár	985	550	1535
Balatonlelle	1085	52	1137
Balatonszemes	729	104	833
Őszöd	75	—	75
Balatonföldvár	798	344	1142
Szárszó	411	—	411
Kiliti	77	—	77

Vitorláshajók találkozása. Természetszerűleg a vitorlássportnál is, mint a többi sportokban, oly szabályok vannak, amelyek már el vannak fogadva, általánosságba mentek át és így szükséges, hogy mindazok, akik a vitorlázást sportszerűleg üzik, ezen szabályokat ismerjék és a legszigorúbban be is tartásuk.

Az egymásnak való kitérésnél fő alapelvül szolgál, hogy mindegyik vitorlás, mely széllel megy, az összes többi más széliránnyal menő vitorlásnak köteles kitérni.

1. Szél ellen menő vitorlásoknál az tér ki, akinek a vitorlája jobboldalon van.

2. Széllel menő vitorlásoknál szintén az tér ki, kinek vitorlája jobboldalon van. Egyenlő vitorla állásánál az, a ki a szeles oldalon van.

3. Ha egy előttünk haladó vitorlás-

Balatonlelle: Akáczfásor a Balatonra. — László Domokos felv.

nak elébe akarunk menni, mindaddig nem szabad az előttünk haladó vitorlás útirányát elvagnunk, míg hajónk leghátsóbb része a másik hajó klüverfa csücsán túl nincsen.

4. Ha két vitorlás szél ellen megy és mindkettőnek a vitorlája egy oldalon van, félő, hogy menetirányban találkoznak. Ilyenkor köteles a szél felőli oldalon levőnek a másik kitérni.

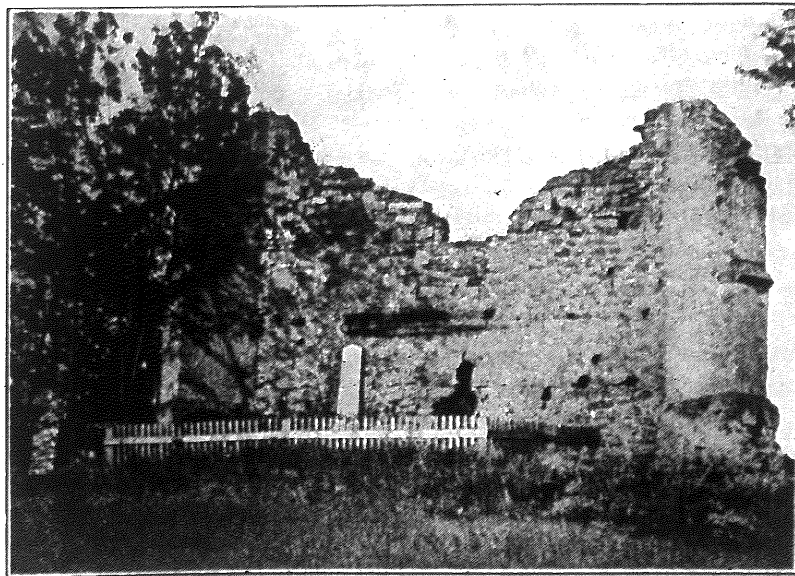
Az összes fölsorolt esetekben köteles az a vitorlás, melynek kitértek, változatlanul útirányát megtartani.

5. Evezős csónakoknak lehetőleg messzire térünk ki, mert ezeket rendszeren nem tudják helyesen kormányozni. Általában azonban a szél felőli oldalra kell kitérnünk.

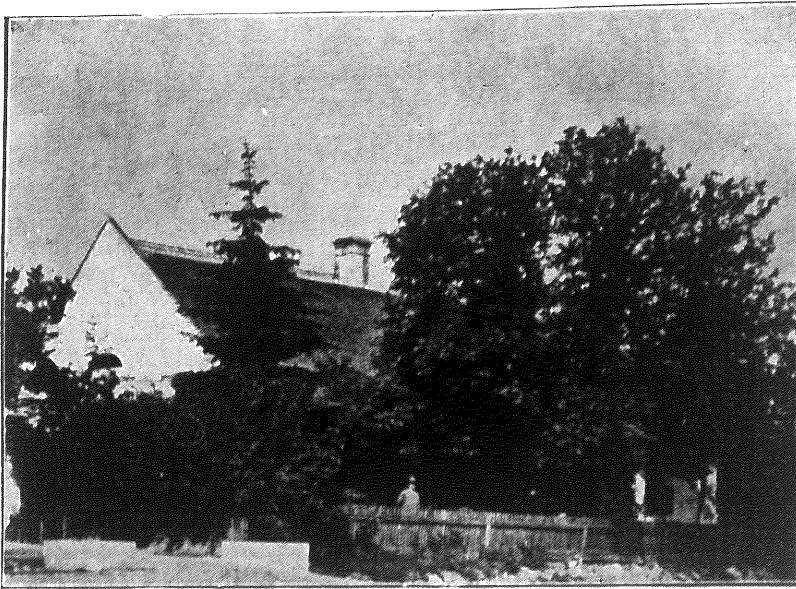
6. Nagyobb járműveknek és gőzösöknek, már saját épségünk kedvéért térjük ki, még akkor is, ha a kitérést azoktól jogosan követelhetnénk is.

Hetyey Pál.

Gyűjtés az iskolában. Jankovich vallás- és oktatásügyi miniszter körrendeletét intézett az or-

Rádpusztai templomrom. (Balatonszemes mellett.) — Maros István felv.

Szárszó: Gazdatiszti lakás. — Maros István felvétele.

szág valamennyi tanintézetéhez, melyben az intézetek figyelmét a gyermekszanatórium-egyesületre tereli. A rendelet a többek között ezeket mondja: «Az Országos Gyermekszanatórium-Egyesület az almádi-i Zsófia-gyermekszanatórium létesítésével máris nagyon jelentős szolgálatot tett. A beteg gyermekekről való gondoskodás oly föladat, melynek megoldásáról való gondoskodás az államnak és a társadalomnak közös kötelessége. S minthogy a szegénysorsú beteg gyermekek fölsegítésének ügye a tanulóifjúság lelkületéhez is legközelebb áll, ezért a gyűjtést szívesen engedélyezi.» — Itt említjük meg, hogy az almádi gyermekszanatórium kiválóan teljesítette az elmúlt nyáron is szép föladatát. Épül javában a második balatoni gyermekszanatórium is, szemben Balatonalmádival, Balatonszabadin, hogy a tavasz szegény hadiárvak nagyobb csoportját befogadja.

Uj vonat. A Balatoni Szövetség előterjesztésére az államvasutak igazgatósága új vonatpárt helyezett forgalomba Alsóörs és Balatonfüred között. A vonat délelőtt 10 óra 43 perczkor indul Alsóörsről és 11 óra 4 perczkor ér Balatonfüredre. Innét a régi menetrend szerint fél 12 óra után indul vissza Alsóörsre. E vonatpárnak Veszprémből és Veszprémbe csatlakozása van.

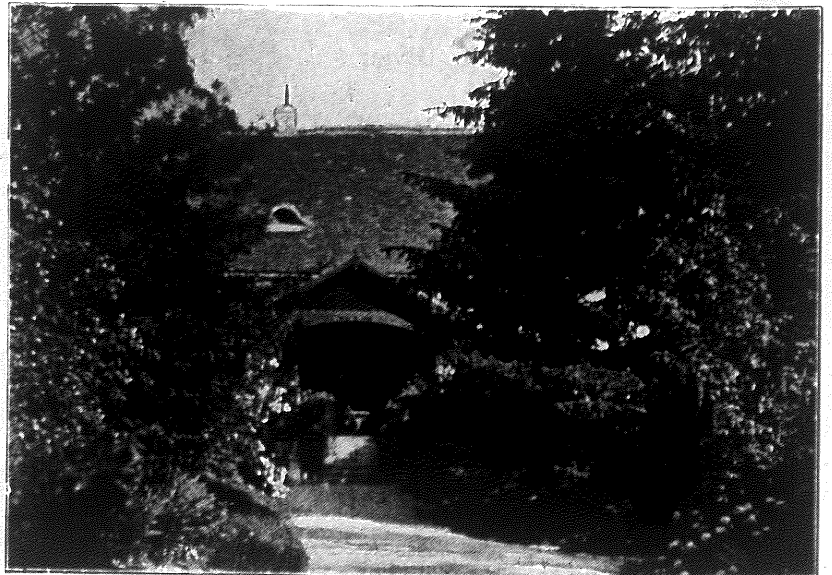
A Balaton vize. Soha nem gondolt magasra duzzadt fel a Balaton vize. Több mint egy méterrel magasabb, mint a rendes vízállása. E miatt nemcsak a berkek, rétek teltek meg vízzel, hanem a mélyebben fekvő szőlők, nyaralótelepek is vízben úsznak. A baj elsőrendű, a segítségre azonban, sajnos, nem a legjobbak a kilátásaink. Sokan abban a hitben vannak, hogy a Balaton vize azért ilyen nagy, mert a Sión nem történt elég vízeresztés. Azonban, a kik a viszonyokat egy kissé ismerik, azok nagyon jól tudják,

hogy a Sióval a Balaton vizét szabályozni, a mai meder útján, éppen-séggel nem lehet. A Sió-zsilip összes nyílásai nyitva vannak, de ez a helyzeten nem sokat segít, mert a Zala folyó, a mint azt már régen megállapították, egymaga sokkal több vizet hoz be a Balatonba, mint a mennyi a Sión egyáltalán leereszthető. A magas víz tehát nem a Sión való nem eresztésnek a következménye, hanem sajnálatos természeti csapás. A szakemberek, a kik tudományos alapon foglalkoztak a Balaton vizsgálatával, nem egyszer fejezték ki aggodalmaikat, hogy-baj lesz abból, hogy a Balaton egyes helyein nagyon is merészen, senkire sem hallgatva, senkit meg nem kérdezve, közel építkeznek a vízhez. És pedig

minden védőtöltés hijával! A veszedelem, a mitől ezek az urak tartottak, bekövetkezett a legrosszabb időben, a mikor a munkáskezek sincsenek itthon, hogy a veszedelem elhárításán közremunkáljanak. A földművelésügyi miniszteriumban ismerik a kérdést és bizonyosra vesszük, hogy a lehetőség keretében mindent el is fognak követni, hogy azok a pompás ültetvények és nyaralótelepek, a melyek veszedelmeztetve vannak, a túlságos károsodástól megoltalmaztassanak.

A hátralékos tagdíjak. Felkérjük a szövetségi tagokat, hogy esedékes szövetségi tagdíjaikat megküldeni sziveskedjenek. Kötelezettségeinknek a kellő pontossággal mi is csak úgy tudunk eleget tenni, hogyha az esedékes díjak hozzánk is pontosan befolynak.

Uj titkos tanácsosok. Több államtitkárnak a valóságos belső titkos tanácsosi méltóság adományoztatott. Közöttük van *Némethy Károly dr.* belügyminiszteri államtitkár és a földművelésügyi miniszterium három államtitkára: *Bartóky József dr.*, *Ottlik Iván* és *Kazy József báró.* Az államtitkárok

Rádi kastély (Balatonszemes mellett). — Maros István felv.

közül *Ottlik* Iván szokta a nyarat a Balaton mellett tölteni. Ámde mindegyik lelkes szeretettel gondolja és értékeli hatáskörében a Balaton nagy érdekeit. Az államtitkároknak, magas kitüntetésük alkalmából, a szövetség üdvözlő iratokat küldött.

Üdülő katonák a Balaton mellett. A Balaton kiváló természeti kincseit kitűnően lehet hasznosítani a háborúban megsebesült katonák újra egészségessé tétele érdekében. Szövetségünk folytonos biztatására a Balaton fürdői egymásután rendezkednek be, hogy ez ügyben szolgálatokat tegyenek. A Balaton partján ma már 12 vöröskeresztes fiókegyesület tevékenykedik. Ezeken kívül itt tesz hasznos szolgálatot a Balatonfüreden székelő, a Balatoni Szövetséggel karöltve dolgozó és a Vöröskereszt-Egylet központi igazgatósága felügyelete mellett működő balatoni katonai üdülőtelepeket gondozó bizottság. A Balaton különböző fürdőiben áldásos hivatást teljesítenek a főállított katonai tartalék- és kisegítő vöröskeresztes kórházak, melyekben október közepéig 194 tiszt és 7567, a legénységi állományhoz tartozó katona gyógykezeltetett a legkiválóbb eredménnyel. A mint a hozzánk beérkező tudósításokból ismerjük, a keszthelyi tartalékkórházban október közepéig 3044, a balatonfüredi tartalékkórházban 985, a keszthelyi Festetics Tasziló herczeg által fenntartott Mária-kórházban 304, a siófoki kisegítő kórházakban 1485, a balatonfüredi vöröskereszt fiókegyesületi kórházakban 443, a balatonlellel vöröskereszt-kórházban 398, a balatonboglári kisegítő-kórházban 330, a balatonföldvári vöröskereszt kisegítő-kórházban 60, a balatonalmádi kisegítő-kórházban 150, a Vöröskereszt-egylet balatoni katonai üdülőtelepeket gondozó bizottság üdülőtelepein és kisegítő-kórházaiban: Hévízen 511, Tihanyban 26, Badacsonyan 25 katona nyert fölvételt. A balatoni katonai üdülőtelepeket gondozó bizottság kórházai rendelkezésre állanak még Tapolczán, Balatonkenesén és Balatonalmádban, összesen mintegy 150 férőhelylyel. A gondozó-bizottság legnagyobb üdülőtelepe, a hévízi, a tél folyamán szünetel, de a tavaszra újból megnyílik több mint 600 katona befogadására. Az említettek kívül kisebb üdülőtelep van még Balatonkeresztúron is. A tisztek közül legtöbb keresett és talált gyógyulást Balatonfüreden és pedig 95, Keszthelyen 48, Siófokon 4, Balatonlellén 1, Balatonbogláron 15, Balatonföldváron 1, Balatonalmádban 10, Hévízen 20. Fürdőtelepeinknek ez áldásos munkában való további részvételét nagyon kérjük. A Balatonvidék természeti kincsei szolgáljanak minél nagyobb arányban az üdülésre szorult katonáink javára.

Hivatalos értesítések.

A Balaton hivatalos értesítönket a tagok tagsági díj fejében kapják.

Megjelenik minden hó elsején és a szükséghez képest máskor is. Nem tagok részére előfizetési ár

egész esztendőre 8 korona. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Balatonfüredfürdő.

Kiadó- és laptulajdonos: Balatoni Szövetség.

A folyóirat szerkesztésére felügyel: Óvári Ferencz dr. szövetségi ügyvezető alelnök.

Felelős szerkesztő: Cséplő Ernő, szövetségi titkár.

Wellner Gyula veszprémi fogorvost, ki évek óta Balatonfüreden rendel, olvasóink figyelmébe ajánlhatjuk.

A Balaton mint gyógytényező.

Lenkei Vilmos Dani dr. e címet viselő érdemes munkája, mely a Balatoni Szövetség kiadásában jelent meg, kimerítő részletességgel és tudományos alapon tárgyalja a Balaton vizének gyógyító kincseit. A könyv bolti ára 3.— korona. — Szövetségi tagok 1.50 korona beküldése mellett bérmentve megkapják □□□□

Könyvek a Balatonról.

Kaphatók a Balatoni Szövetségnél.

Balaton útmutató. Szerkesztették és kiadták Kardos Ignác és Simalya V. Ferencz. Piros vászonkötésben. Ára 3 korona. Tagoknak 50% engedmény.

A Balaton írásban és képen. Irta Sági János. Ára 2 korona.

A Balatonkultusz és a kisemberek. Irta: Mészöly Gyula. Ára 2 korona. Tagoknak 50% engedmény.

Kis kiránduló. Összeállította a «Balaton» szerkesztősége. Ára 20 fillér.

Almáditól Badacsonyig. Irta: Sági János. Ára 40 fill.

A Balaton. Ára 1 kor. 50 fillér.

A Balaton mint gyógytényező. Irta Lenkei Vilmos D. dr. Ára 3 korona. Tagoknak 50% engedmény.

A Balatonvidék éghajlati viszonyai s a Balaton vizének megiszapjának physikai és chemiai tulajdonságai. Irta: Lenkei Vilmos Dani dr. Ára 40 fillér.

A Balatonban való fürdésről. Irta: Lenkei Vilmos D. dr. Ára 20 fillér.

A Balatonfürdő javallásai és alkalmazásmódja. Irta Lenkei Vilmos D. dr. Ára 40 fillér.

A Balaton hatása az ember szervezetére. Irta Lenkei Vilmos D. dr. Ára 60 fillér.

A Balaton és környékének turistatérképe. Ára 1 kor. 20 fillér.

A Balaton költészete. Irta: Madarász Flóris dr. Ára 1.50 korona.

Három tárcza a Balatonról. Ára 1 korona.

Keszthely. Irta Sági János. Ára 70 fillér.

Balatoni levegőben. Irta Váth. Ára 1 korona.

Balatoni kalauz. (10 fillér bélyegben.)

Hirdetési árak: egész oldalon egyszeri közlés 100 K, féloldalon 50 K, negyedoldalon 25 K. Többszöri hirdetésnél megfelelő engedményt adunk. □

HIRDETÉSEK

KÖZSÉGEK ÉS TESTÜLETEK KÖZÉRDEKŰ
HIRDETÉSEIT DIJMENTESEN KÖZÖLJÜK.

Kishirdetések ára 20 szóig 80 fill., ezen túl minden szó 4 fill. (Ennek értéke előre beküldendő). Hirdetéseket fölvesz a kiadó-
□ hivatal: Balatonfüreden. □

≡ APRÓ HIRDETÉSEK. ≡

Eladó villatelkek. Kisörssön. Badacsonytomaj község határában a kisörsszőlőhegy vasúti megálló körül elterülő remek kilátást nyújtó villatelkek Purgly Pál tulajdonos által (lakik Siófokon) szabad kézből négyzetötenként öt korona átlagárban eladók.

Eladó gyönyörű telek. Balatonfüred fürdőtelepen, a villásorban, a vasúthoz és gőzhajóhoz vezető kikerülhetetlen legfőbb közlekedési útvonalban, a fenyvespark közvetlen közelében 1341 négyszögölnyi különálló területű, három utcára terjedő homlokzattal bíró, fekvésénél fogva felettébb alkalmas nagy szálloda, szanatórium, bérház, áruházak vagy több villa építésére. Jelenleg dúsan termő finom szőlővel van beültetve, rajta ujonnan épített pincze van, melyre azonnal építeni lehet. Bővebb felvilágosítást szíveségből a Balatoni Szövetség irodája ad Balatonfüreden.

Eladó uri nyaraló, esetleg bérbeadó. Egy nagy terem, négy nagy szoba, cselédszoba, fürdőszoba, vízvezeték, verandák, terraszok, pinczék. Uri berendezés. Három hold szőlő, vinczellér-lakás, istállók, kocsiszin; ez autószinnek is igen megfelelő. Badacsonylábdiban, a Balaton legszebb partján. Festői kilátás a remek szigligeti öbölre és a csodás szép szigligeti tájra. A Balatontól nyolcz percznyire. Vasúti állomás, posta, távirda, távbeszélő, orvos, gyógyszerár stb. Bővebb a tulajdonosnál, Ibos Nándornál, Badacsony.

LEVELEZŐ-LAPOK. Hat változatú, művészi levelezőlapokat adott ki a Balatoni Szövetség. Levelezéseinknél ezeket a levelezőlapokat használjuk. Egy sorozat ára bérmentes küldéssel 30 fillér. Százát a szövetségi tagok 3.50 koronáért kapják □

Badacsonyi fajborok. Kaszap Árpád vendéglős és szállótulajdonos Badacsony—Hableány, küld postacsomagokban kitűnő badacsonyi fajborokat. Árlappal szívesen szolgál.

Müller Béla szobafestő és mázoló

≡ Székesfehérvár, Vásártér 28. sz. ≡

Elvállal mindennemű szakmájába vágó munkát jutányos áron, gondos kivitelben □

NÉZZÜK MEG A TAPOLCZAI TAVASBARLANGOT!

A Balatonvidék egyik legszebb látványossága a Tapolcza alatt elterülő *tavasbarlang*, hova 96 széles lépcsőn jutunk le. A barlang legnagyobb terme a *Lóczy-terem*, ebből juthatunk a *Darányiterembe*. A nagy kiterjedésű barlang sorozat villamosfényvel van világítva és földalatti patak húzódik rajta keresztül, melyet apró halak százezrei népesítenek be.

A legjobb minőségű háztartási és gazdasági cikkek hamisítatlan jó italok a legkedvezőbb árakon a fogyasztási szövetkezetek útján szerezhetők meg. A melyik faluban fogyasztási szövetkezetet akarnak létesíteni, a mozgalom kezdeményezői forduljanak útbaigazításért a

„HANGYA“

a Magyar Gazdaszövetség Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezetéhez,

Budapest, IX., Boráros-tér 1.

(Saját házában.)

(Kötelékehez ma már több mint 1300 fogyasztási szövetkezet tartozik évi 90 millió korona forgalommal.)

Balatonfüred gyógyfürdő.

Vasúti és hajóállomás. — Posta, távirda, telefon. — Erzsébet szanatórium. — Nagy szállók. — Új gyógyfürdő. — Szulfátos, földes, szénsavas, vasas és lithiumos ásványvizek. — Ásványvíz palackozás és ételküldés. — Gyógymechanikai intézet. — Röntgen laboratórium. — Ivókúra. — Szakorvosok. — Gyógyszertár. — Felvilágosítást készséggel ad a fürdőigazgatóság. — Egész éven át nyitva van.

